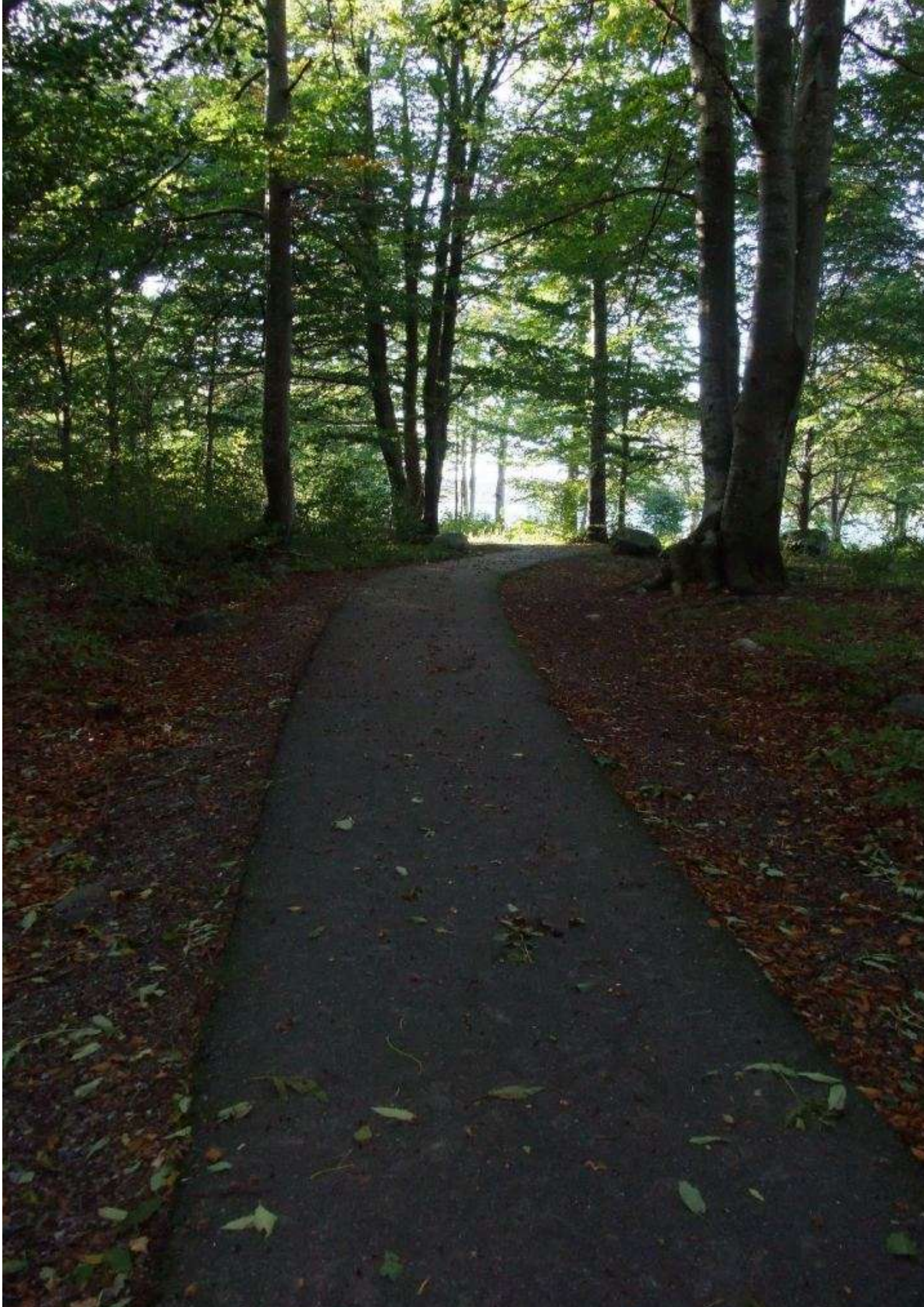

2013

Universell utforming av friområder i Grimstad

Friluftsrådet Sør

Innhold

Innhold	2
Innledning.....	3
Hvem skal vi tilrettelegge for?.....	5
Sikra friluftsområder	9
Hasseltangen	11
Storesand.....	13
Sandodden og Fevikilen.....	15
Indre Valøya	17
Marivold	19
Ytre Maløya	21
Groos	23
Kalvehageneset	25
Svennevig	27
Parker og sentrumsnære grøntområder	29
Kirkeheia.....	30
Bryggeslengen	33
Dømmesmoen	35
Turområder	37
Lysløype Fevik.....	39
Lysløype Dømmesmoen	41
Morholt og Tønnevold.....	43
Eide	45
Tilknytning til helse og omsorgsinstitusjoner.....	46
Samla vurderinger	48

Innledning

Denne rapporten er bestilt av Grimstad kommune, og omhandler universell utforming av friluftsområder i kommunen. Grimstad har, sett i lys av universell utforming, mye vanskelig terreng. Det er få flate områder, og spesielt skjærgården er preget av mange små og varierte fjellformasjoner. Samtidig er Grimstad spesiell med tanke på hvor store deler av skjærgården som er sikret som friluftsområder, enten i privat eller i offentlig regi. Det må derfor gjøres en avveining, der det satses på universell utforming på enkelte utvalgte områder med godt potensial. Andre områder må regnes som ikke tilgjengelige for alle, men at man samtidig kan tilrettelegge disse i mindre grad i for andre grupper.

Områdene som er valgt ut i denne rapporten har på forhånd blitt vurdert som aktuelle for videre oppfølging. De fleste har i dag en stor grad av opparbeiding og er mye brukt. Vi har lagt vekt på god geografisk spredning og at områdene hver for seg har ulike naturkvaliteter som gir grunnlag for gode opplevelser.

Da ulike typer områder har ulike muligheter og bruk, har vi valgt å dele områdene inn i tre kategorier:

- Sikra friluftsområder. Disse kan være sikret enten av Staten, ved kjøp eller servituttavtaler, kommunen eller private aktører som f.eks. Selskapet for Grimstad Bys Vel, i det videre kalt Grimstad Byselskap.
- Parker og sentrumsnære grønne lunger.
- Turområder som ikke er sikret, annet enn ved bruksavtaler og lignende. Områdene dekker ofte store areal, som for eksempel lysløyper.

Friluftsområdet Storesand og turområdet Dømmesmoen

For at et område skal kunne godkjennes som universelt utformet må det tilfredsstillende visse krav, fastsatt i Norsk Standard for universell utforming av opparbeidete uteområder (heretter forkortet til NS-U). Kravene er strenge, og vil i noen tilfeller være vanskelige å gjennomføre både på grunn av terreng og økonomi. I denne rapporten har vi også vurdert tilrettelegginger på et nivå som ikke fullt ut tilfredsstiller kravene i NS-U, men som vil være en stor hjelp for andre og kanskje større grupper.

I tillegg til tilgjengelighet, har vi lagt vekt på opplevelsesverdien av området. I stortingsmelding nr. 39 om friluftsliv går det fram at stillhet og ro er det viktigste kvalitetene ved friluftsliv. Det å oppleve dyr og planter, være sammen med familien og få mosjon er også viktige kvaliteter. Gjennom samhandlingsreformen skal det settes et større fokus på forebygging i stedet for behandling innen helse, og kommunen har fått et større ansvar for dette. Vi tar derfor tak i disse elementene når vi vurderer områdene fordi det er mye god helse i friluftsliv.

Strandpromenaden på Fevik og parken på Dømmesmoen

Hvert av områdene gis en generell omtale, i tillegg til informasjon om følgende:

- Parkering og tilkomst med offentlig transport
- Toalett
- Turvei
- Bademuligheter
- Utsikt
- Fiskemuligheter
- Annen tilrettelegging
- Opplevelse og informasjon

Hvem skal vi tilrettelegge for?

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) sin definisjon av funksjonshemning:

"Som grunnlag for sin virksomhet har FFO en forståelse av funksjonshemning som en konflikt mellom individets forutsetninger og miljøets og samfunnets krav til funksjon på områder som er vesentlige for etablering og opprettholdelse av menneskers selvstendighet og sosiale tilværelse.

Samfunnets vilje til å kompensere og redusere følgene av funksjonshemning er avgjørende for individets livskvalitet. Overordnet er viljen til lovfesting av individets rettigheter, tilrettelegging av det sosiale og fysiske miljø samt rettferdig sosial og økonomisk fordeling i samfunnet."

Det føres ikke noen offentlig statistikk over antall med funksjonsnedsettelse i Norge. Basert på en undersøkelse fra 1985 regner en med at anslagsvis 800 000 har en form for funksjonsnedsettelse. Det vil si en varig kroppslig, intellektuell eller mental avvikelse, medisinsk sett. Det tilsvarer nesten 20 % av landets befolkning. Av disse anslår man at nærmere 350 000 er bevegelseshemmede.

Rullestolbrukere

Norges handikapforbund anslår at rundt 50 000 mennesker sitter i rullestol. Noen for en kortere periode, mens andre trenger rullestolen som fremkomstmiddel resten av livet. Personer som bruker rullestol er kanskje den gruppa som har størst behov for tilrettelegging av uteområder. Rullestoler finnes i ulike varianter, og har ulik fremkommelighet. Det er også stor forskjell på hvor mye erfaring og kroppskontroll personene som sitter i rullestolene har. Krav til fast dekke og god bredde på turveien samt små stigninger står likevel sentralt. Flere rullestolbrukere sliter med overvekt og det å holde kroppen i form. For brukere med manuelle rullestoler kan en lengre turvei derfor være en fin arena for fysisk trim, i tillegg til naturopplevelser.

Tilgang til et område kan også være vanskelig for rullestolbrukere. Offentlig transport er som regel ikke tilpasset rullestoler, slik at man må benytte bil. Her kreves det god plass på parkeringsplassen. Ny forskningsrapport fra NOVA viser HC p-plasser sjelden har en størrelse som gjør at målgruppen kan bruke dem. Færre enn 2 % av plassene har den lengden og bredden (6 x 4,5 meter) som trengs for å komme seg ut av og inn i en bil med montert heis. Dette begrenser naturlig nok rullestolbrukere i hverdagen.

Småbarnsfamilier med trillevogn

Småbarnsfamilier blir ofte begrenset av to faktorer, trillevogn som krever godt underlag og små barn som ikke orker å gå langt. En voksen i normal god form kan fint klare å benytte en god turvei som trillerunde, selv om enkelte bakker kan være brattere enn NS-U. Det viktigste her vil ofte være underlaget. For små barn er det viktig med motiverende faktorer på turen. Det kan være at man skal gå til en gapahuk for å grille pølser, eller gå til en turpostkasse og skrive seg inn i boka der. Tiltak som tauslynger o. l. ved rasteplassen kan bidra til å gjøre turområdet attraktivt for både små og store barn. Det er også positivt med plasser der de voksne kan sette seg ned og

slappe av mens ungene leker. Lyssetting av turveier kan være et tiltak for å få mer utendørs aktivitet på ettermiddagen i vinterhalvåret.

Eldre, syke og andre grupper med svakere bevegelseshemninger

Dette er en svært omfattende gruppe, med store forskjeller i hvilke utfordringer de står ovenfor. For de sprekeste pensjonistene kreves ikke mer tilrettelegging enn for andre spreke voksne. For andre igjen kan det være behov for ulike tilrettelegginger. Ettersom alderen øker blir syn, hørsel og balansen dårligere, og steget blir kortere. Kanskje blir man mer engstelig for fall, og ønsker solid grus i stedet for glatte stier og asfaltveier. Kanskje disponerer man ikke lenger egen bil, og er avhengig av buss eller at turområdet er tilgjengelig fra der man selv bor.

Likesom eldre er gruppen med syke svært varierende. For personer som er inne i en opptreningsfase etter en sykdomsfase kreves det i starten stor grad av tilrettelegging, før de har større behov for mer krevende løyper for å trene opp igjen styrke og balanse. Andre sykdommer gjør at førlighet og styrke stadig blir dårligere. Verdt å merke seg er også at andelen av unge uføre og personer med livsstilssykdommer som overvekt og diabetes 2 øker i dagens samfunn. I denne gruppa finner vi gjerne personer med dårlig kondisjon.

Felles for personene i denne samlegruppen vil være tiltak som godt underlag på turveien, god bredde, enkel tilkomst til området, hvilebenker med god sittehøyde og rekkverk på brattere stigninger og trapper. Det er også svært aktuelt å tenke tilrettelegging av turområder i tilknytning til helse- og omsorgsinstitusjoner.

Synshemmede

I følge blindeforbundet er det om lag 160 000 synshemmede i Norge hvor ca. 1 000 er helt blinde. Ulike synslidelser påvirker synet på ulike måter, slik at noen får tåkete syn og andre mister større eller mindre synsfelt. For de som er helt blinde vil taktile ledelinjer være nødvendig. Det kan være en kant på den ene siden av turveien som kan følges med en stokk, eller et rekkverk som kan følges. Utfordringen her vil ofte være vedlikehold. Det fantes en blindesti på Hove i Arendal kommune, men denne ble nedlagt nettopp på grunn av utfordringene med vedlikehold. For de svaksynte vil kontraster være viktig, for eksempel kontrasten mellom den lyse, harde grusen på turveien og det mørke, myke gresset på utsiden. Noen kan være sensitive for lys og ser best i mørkere omgivelser, andre er avhengig av mest mulig lyssetting. Kontraster i farger og luminans kombinert med varm kunstig belysning vil trolig være det som hjelper flest i denne gruppa.

Offentlig transport til området vil være viktig for denne gruppen, da de naturlig nok ikke kan kjøre selv til området. Det er derfor viktig å tenke på hele turopplevelsen fra busstoppen til hovedmålet for turen.

Orienteringshemmede

For enkelte grupper kan nedsatt kognitiv funksjonsevne være en utfordring når det kommer til friluftsliv. Denne gruppa har nedsatt evne til å lære, og har problemer med å orientere seg i det fysiske miljøet, noe som kan gjøre det vanskelig å finne ut hvor man er, hvor man skal, og hvordan man skal komme seg dit. Omgivelser, elementer og informasjon bør være mest mulig entydige, enkle og klare, og utformes på en måte som gjør dem forståelige og lesbare for alle. Det er en fordel å benytte figurer fremfor tekst. Farger og belysning gjør det lettere å oppfatte hovedstrukturer og viktige elementer.

Miljøhemninger

Mange mennesker har en nedsatt toleranse for forurensninger og allergifremkallende stoffer. Den store gruppen omfatter personer med astmatiske eller allergiske lidelser. Allergi kan være kontaktallergi, matvareallergi og luftveisallergi. I friluftsområder vil det ofte være snakk om pollenallergi. Det er vanskelig å gjøre noe med dette i skogsområder, men i parker og grønne uteområder kan en være bevisst slike utfordringer ved valg av planter ved planting.

Psykisk syke

Psykisk syke er en stor og sammensatt gruppe. Barn og unge kan bli påvirket både gjennom egne psykiske lidelser eller at en eller begge foreldrene har problemer. Helsedirektoratet melder at 450 000 barn i Norge tilhører familier hvor minst én av foreldrene har psykiske lidelser eller misbruker alkohol. Psykiske lidelser hos barn kan forebygges gjennom å legge til rette for generelle tilbud i barnas nærmiljø som er tilgjengelig for alle – som barnehagetilbud, fritidsaktiviteter, ungdomsklubber etc.

Psykiske lidelser forekommer ofte sammen med rusproblematikk. Kommunen er en viktig arena for forebygging, identifisering, kartlegging, behandling og oppfølging av personer med rusmiddelproblemer og/eller psykiske lidelser. Rusmiddelarbeid i kommunen omfatter blant annet forebygging og tidlig intervensjon. Det er spesielt viktig å forebygge overfor barn og unge for på den måten å hindre risikofylt eller skadelig rusmiddelbruk senere i livet.

Det blir stadig flere eldre i det norske samfunnet. Helsedirektoratet regner med at 100 000 eldre lider av depresjon. Årsakene til depresjon hos eldre er sammensatt, men tap og tapsopplevelse er viktige faktorer. Det dreier seg om tap av nære pårørende, tap av sosialt nettverk, tap av posisjon, tap av mening med livet, tap av innhold i hverdagen og ikke minst tap av fysisk helse og funksjonsevne. Alvorlig fysisk helsesvikt er en av de viktigste faktorer som kan utløse depresjon i alderdommen. For eldre vil det være viktig å forebygge passivisering, isolasjon, rusproblemer, angst og depresjon.

Felles tilrettelegginger

Enkelte tiltak går igjen som fordelaktige for mange parter. Tiltak som vil øke tilgjengeligheten og da også bruken av et område:

- Parkeringsplasser der enkelte store nok plasser er skiltet og merket HC
- Tilkomst med offentlig transport eller beliggenhet nær større boligområder
- Godt underlag og god bredde på turveien med kontrast mellom turvei og omgivelser
- Lyssetting for aktiv bruk hele året
- Hvilebenker med ryggstøtte og armlener plassert med hyppige mellomrom
- Sosiale tiltak som gapahuk, grill og/eller bål plass der alle kommer inntil
- Aktivitetsfremmende tiltak som turpostkasser, tauslynge og andre lekeapparater
- Utsiktspunkter (tynne skog der det er aktuelt)
- God skilting, merking og informasjon om både tilrettelegginger og opplevelsesverdier i området

Kilder:

- *Funksjonshemmedes fellesorganisasjon*
- *Blindeforbundet*
- *Norges handikapforbund*
- *Helsedirektoratet*
- *Norsk standard for universell utforming av opparbeidete uteområder*
- *NOVA forskningsprosjekt "Mobilitet og deltagelse. En nærstudie av personer med bevegelseshemming"*

Sikra friluftsområder

Noe av det som gjør Grimstad kommune spesiell er den flotte skjærgården. Selskapet for Grimstad Bys Vel ble stiftet i 1922, og en av hovedoppgavene var å kjøpe opp skjærgårdseiendommer og holmer. Oppkjøpet ble finansiert gjennom private gaver. Eiendommene ble sikret som friområder, og står nå til disposisjon for byens innbyggere og tilreisende. Stat og kommune fulgte senere opp med oppkjøp av flere attraktive arealer.

Gjennom den tidlige starten på oppkjøp av skjærgårdseiendommer sitter Grimstad kommune i dag med svært mange attraktive friluftsområder. En god del av områdene er ikke landfaste, og er derfor lite aktuelle for større tilrettelegginger og universell utforming. Områdene som er valgt ut til denne rapporten har enten en høy grad av tilrettelegging, eller potensial for en god tilrettelegging.

Tilrettelagt utsiktspunkt ved Kalvehageneset

Friluftsområdene som nevnes her kan enten være sikret av enten Staten ved kjøp eller servituttavtaler, kommunen eller private. I noen av områdene eies ulike parseller av ulike parter. Vi har ikke lagt stor vekt på eierforholdene, da det er likegyldig for besøkende hvem som eier områdene.

Fra øst til vest omtales:

- Hasseltangen
- Storesand
- Sandodden og Fevikkilen
- Indre Valøya
- Marivold
- Ytre Maløya
- Groos
- Kalvehageneset
- Svennevig

Tilrettelegginger ved Hasseltangen, Marivold, Sundet og Groos

Hasseltangen

Hasseltangen ligger lengst øst i kommunen og er et meget populært friluftsområde. Området er godt tilrettelagt og barnevennlig med fine strender og store gressletter. På grunn av nærheten til Arendal er det mange fra denne kommunen som også benytter området. I nærområdet er det bygd ut mange og store boligfelt, og både Arendal og Grimstad har tanker om ytterligere boligutbygging langs kollektivaksen mellom de to byene.

Parkering og tilkomst

Det er mange parkeringsplasser i området, og disse er fordelt på tre parkeringsområder. Det er merket og skiltet to parkeringsplasser for funksjonshemmede på det innerste området. Plassene er noe smale, ca. 4 meter i bredde, og bør utvides ved neste oppmerking.

Området er vanskelig tilgjengelig via offentlig transport. Busslinje 1 går fra Arendal til Grimstad, der noen av avgangene tar en sløyfe om boligområdet på Haugenes. Denne sløyfa kjøres ikke om søndagene. Fra nærmeste stopp på sløyfa er det 1,3 km til Hasseltangen. Fra nærmeste stopp uten sløyfa er det 2,4 km til Hasseltangen. Veien er oversiktlig, men det er ikke fortau eller gang- og sykkelvei. I praksis vil avstanden si at området kun er tilgjengelig med bil og sykkel.

Toalett

Det står et toalett fra 70-tallet ved den innerste parkeringsplassen. Toalettet er stort, med rampe opp til døra. Fordi toalettet er ensidig, og det er ikke oppfellbare armstøtter på hver side, tilfredsstilles ikke kravene om universell utforming. Kommunen planlegger oppføring av et nytt toalett i området.

Turvei

Fra parkeringsplassen er det tilrettelagt ca. 450 meter med asfalterte turveier som leder til fiskebrygge og utsiktspunkt. Dette gir god fremkommelighet for både rullestolbrukere, trillevogner og sykler. Kontrasten mellom asfalt og gressdekke hjelper svaksynte å finne fram i området. Turveien er ikke merket, og det er ikke skiltet opp til utsiktspunkt eller fiskebrygge. Det kunne med fordel blitt plassert ut hvilebenker langs turveien. De fleste benkene står nå plassert rundt på plenarealet.

Det er ønske om å etablere en strandpromenade på utsiden av industrifeltet i området. Dette er tatt inn i både reguleringsplanen for området og forvaltningsplanen. Det er foreløpig ikke satt noen konkrete planer for gjennomføring av denne strandpromenaden, men det er naturlig å tenke universell utforming her når den tid kommer.

På innsiden av Ruakerkilen går det en fin turvei som leder mot friluftsområdet Kvennebekken. Dekket her er ikke tilfredsstillende for rullestoller etter NS-U, men turveien er tilgjengelig for trillevogner og sykler. Det er et ønske om å etablere en liten sitteplass nærmere Ruakerkilen, slik at flere kan få oppleve det flotte fuglelivet i kilen. Siden området er vernet som naturreservat kan dette bli utfordrende å få til. Det er da viktig å få til en installasjon som både sørger for god fremkommelighet, og som ikke påvirker naturen i for stor grad.

Bademuligheter

Det er flotte bademuligheter på Hasseltangen, men det er ikke tilrettelagt med tanke på grupper med ekstra behov.

Utsikt

Turveien opp til den flotte utsikten i området ble etablert allerede i 1993. Utsikt utover havet gir alle en mulighet til å oppleve havet i alle årstider og værforhold. Turveien opp er på et punkt noe bratt pga terrenget. Enkelte som sitter i manuelle rullestoler vil måtte ha en turvenn med. Det mangler hvilebenker ved utsiktspunktet.

Fiskemuligheter

Ved stranda er det tilrettelagt en fiskeplass/brygge. Her er det gode forhold for å fiske etter sjørørret.

Annen tilrettelegging

Det finnes flere benker og bålplasser i området. Mange av benkene er plassert ute på plenen og brukes der aktivt i badesesongen. Langs turveien kunne det vært en fordel å føre opp faste benker, der man kan hvile seg på turen. Benkene bør ha ryggstøtte og armlener.

Veien til utsikten og turveien forbi Ruakerkilen er en del av Friluftsrådet Sør sitt forslag til kyststi.

Opplevelse og informasjon

Området inngår i Hasseltangen landskapsvernområde og Søm-Ruakerkilen naturreservat. Her er det store naturverdier, med spennende geologisk historie. I området finnes store flott bøkeskog, og området er rikt på fugl. Det finnes også store kulturminner i området i form av gravrøyser. Det er gamle bosetninger her, og området har et flott kulturlandskap med flere gamle steingjerder.

Det er oppført informasjonstavler rundt i området som informerer om verneområdene her. Det kunne likevel blitt satses tyngre på informasjon i dette område, for eksempel med mindre plakater rundt i området som informerte om ulike aspekter ved området. Det er ikke gitt informasjon om tilretteleggingene i området.

Tiltaksliste

- Lage HC parkeringsplassene bredere
- Nytt HC-toalett
- Utplassering av hvilebenker langs turveien
- Utplassering av hvilebenker ved utsiktspunktet
- Universell utformet strandpromenade på utsiden av industrifeltet
- Rasteplass/fugleobservasjon ved Ruakerkilen
- Oppføring av informasjonsplakater med ulike tema rundt om i området, samt informasjon om tilretteleggingene

Storesand

Storesand er et svært populært og familievennlig friluftsområde på Fevik, og brukes hovedsakelig som badeområde. Her er en stor, flott og langgrunn sandstrand, med fine gressarealer bak. Storesand ligger like inntil Randviga, en annen populær badestrand. Det ligger store boligområder nært inntil friluftsområdet, og det går flere stier fra Storesand og til andre turområder. Området er også hyppig benyttet av turister fra både fjern og nær.

Parkering og tilkomst

Det er opparbeidet en stor parkeringsplass i kort avstand fra stranda. Et hakk nærmere finnes en asfaltert parkeringsplass, der det er merket og skiltet to parkeringsplasser for funksjonshemmede.

Området er lite tilgjengelig via offentlig transport. Busslinje 1 går fra Arendal til Grimstad, der noen av avgangene tar en sløyfe om boligområdet på Haugenes. Denne sløyfa kjøres ikke om søndagene. Fra nærmeste stopp på sløyfa er det 900 meter til Storesand. Fra nærmeste stopp uten sløyfa er det 1,3 km til Storesand. Veien er smal og det er ikke fortau eller gang- og sykkelvei her, men hastigheten er lav. Mange med tilretteleggingsbehov vil nok føle at 900 meter er vel langt å ta seg ned til stranda, slik at området i praksis bare vil være tilgjengelig med bil, sykkel og for de som bor i de nærliggende boligområdene.

Toalett

Det er et toalett ved parkeringsplassen. Toalettet tilfredsstiller ikke kravene til universell utforming. Det er en kant opp fra plassen utenfor, døra er smal og toalettet er for lite innvendig.

Turvei

Den går en asfaltert turvei fra HC-parkeringen og ut mot en asfaltert plass ved stranda. Turveien er ca. 100 meter i lengde, med tilfredsstillende bredde og stigning i forhold til bruk av rullestol. Kontrasten mellom asfalten og gresset på siden gir også tilfredsstillende forhold for svaksynte.

Like øst for Storesand ligger Randviga, som også er et populært og mye brukt friluftsområde. Det kan være en stor fordel å knytte de to friluftsområdene nærmere sammen gjennom å bedre fremkommeligheten for rullestoler og barnevogner mellom de to områdene. Ved østre del av Storesand møtes en turvei som går fra Randvigveien, via Randviga, og mot Haugenes. Turveien er av god standard, men man må først krysse stranda på Storesand for å komme hit. På grunn av høyvannet som står over stranda, kan en mulig løsning være å bygge en opphøyet gangvei/brygge her. Ved å bygge en slik overgang, vil stredene bli knyttet bedre sammen, og det vil også bli enklere å legge opp en rundtur i området.

Ved vestre del av stranda går det en skogsti mot Breiviga. Denne stien er smal og følger terrenget, og er ikke tilgjengelig for personer i rullestol. Stien kan likevel gjøres tilgjengelig for grupper med svakere funksjonshemninger gjennom bedre skilting og utplassering av hvilebenker langs stien.

Bademuligheter

Det er flotte bademuligheter ved Storesand, men det er ikke tilrettelagt med tanke på grupper med ekstra behov. Stranda ligger værhardt til, og det kan være vanskelig å få til en god løsning med universelt utformet badebrygge.

Utsikt

Fra Randvikkallen, en kolle over stranda, er det flott utsikt utover havet. For å komme opp hit må en følge en kupert og bratt sti. Kollen er vanskelig å gjøre tilgjengelig for bevegelseshemmede, men for enkelte grupper kan utsiktspunktet gjøres mer tilgjengelig gjennom bedre skilting og hvilebenker på veien opp. Det er også fin utsikt utover havet fra selve stranda.

Fiskemuligheter

Området brukes i hovedsak til bading, og er derfor mindre egnet til fiske sommerstid på grunn av forstyrrelsene. Det er heller ingen brygge å fiske fra i området.

Annen tilrettelegging

Området er i dag hovedsakelig opparbeidet som badeområde for småbarnsfamilier. Her er det plassert ut bord og benker, og det er en sandvolleyballbane. Disse er ikke så godt tilgjengelige for alle, og området kunne trengt videre tilrettelegging, for eksempel utplassering av sittegrupper og hvilebenker ved turveien. Forvaltningsplanen for skjærgårdsparken lister opp innkjøp av griller, disse bør plasseres slik at alle har tilgang til grillene.

Passasjen mellom Randviga og Storesand, samt stien videre til Breiviga, er en del av Friluftsrådet Sør sitt forslag til kyststi.

Opplevelse og informasjon

Området har mye å by på, spesielt om man ser større på området med de tilgrensende grøntområdene som ligger inntil området som Randvikkallen og skogsteigen mellom Storesand og Breiviga. På fjellet ved stranda er det satt opp en minneplakett om en henrettelse under annen verdenskrig.

De grønne tilgrensende områdene kan skiltes og merkes bedre, og det kan settes opp en informasjonsplakat ved inngangen til området for å informere om mulighetene i området.

Tiltaksliste

- Nytt HC-toalett
- Sammenkobling av Storesand og Randvik via gangbro/brygge
- Bedre skilting og merking, samt utplassering av hvilebenker på stien mot Breiviga og mot Randvikkallen
- Utplassering av friluftsgriller som er tilgjengelige for alle
- Utplassering av hvilebenker i enden av turveien
- Oppføring av informasjonsplakat

Sandodden og Fevikilen

Innenfor Sandodden ligger Strand hotell, og i forkant av hotellet ligger Hauslandssanden, en populær badestrand. Fra hotellet og inn mot Fevikilen er det anlagt en flott strandpromenade. På Fevik er det store og konsentrerte boligområder, og det er et ønske fra Grimstad og Arendal kommuner å satse på boligbygging langs denne kollektivaksen.

Parkering og tilkomst

Det er privat parkering ved Strand hotell. Her er både parkeringsplasser i direkte tilknytning til hotellet, og en gruset parkeringsplass inntil stranda. Ved stranda kan man parkere mot betaling om sommeren. Her er det ikke satt av egne plasser for funksjonshemmede. Innerst ved Fevikilen er det en stor asfaltert parkering, men denne eies og disponeres av båtforeningen.

Området er godt tilgjengelig via offentlig transport. Busslinje 1 går fra Arendal til Grimstad. Bussen stopper både ved Fevik og ved Strand hotell. Det er gang- og sykkelvei langs kystveien, slik at det er mulig å få seg en rundløype her.

Toalett

Det er satt opp et nytt HC-toalett ved parkeringsplassen til Strand hotell.

Turvei

Turveien, som også omtales som Strandpromenaden på Fevik, strekker seg fra Strand hotell og til Fevik båthavn, og er totalt 750 meter. Turveien er asfaltert og har god bredde. For det meste er veien flat, og kun ved passering av en bro er det noe bratt stigning. Her kan personer med manuelle rullestoler trenge hjelp fra en turvenn. Det er få hvilebenker langs turveien, og dette kunne med fordel blitt plassert ut. Langs turveien er det ved et punkt lagt til rette for en hellelagt rasteplass/badeplass. Stigningen ned til denne er noe bratt, så her er kan enkelte ha behov for en turvenn.

Bademuligheter

Ved sandstranda ved hotellet er det ikke gjort spesielle tilrettelegginger. Badeplassen langs turveien har store steinblokker ned mot sjøen, som gjør det enkelt å komme ut i vannet for de med styrke i overkroppen.

Utsikt

Badeplassen ved turveien kan benyttes også av rullestolbrukere som utsiktspunkt. Det er noe bratt mellom brygga og turvei for manuelle rullestoler.

Fiskemuligheter

Det er mulig å fiske fra badeplassen ved turveien.

Annen tilrettelegging

Fevik er et tettsted og det er mange andre anlegg i området, blant annet ligger Fevik stadion innerst i kilen.

Strandpromenaden er en del av Friluftsrådet Sør sitt forslag til kyststi. Kyststien vil etter forslaget fortsette på sørsiden av hotellet. Her er det såpass bratt at det ikke er tilgjengelig for rullestoler.

Opplevelse og informasjon

Området er sterkt utbygd, og har mye historie. I løpet av annen verdenskrig bygget tyskerne en mindre festning på Sandodden, da tyskerne hadde tatt Strand hotell til bruk som rekreasjonssted for tyske offiserer. Ved selve fortet ble det i 2010 avduket minneplater med informasjon om anlegget.

Det er ikke satt opp informasjonsplakater i området utover den informasjonen som er tilknyttet Sandodden fort.

Tiltaksliste

- Sikring av offentlig parkeringsplasser, herunder merking og skilting av minst en HC-plass
- Utplassering av hvilebenker langs turveien/strandpromenaden
- Informasjonsplakater med informasjon over området

Hauslandssanden med strandpromenaden på utsiden

Indre Valøya

Valøyene er en gruppe store og små ubebygde øyer utenfor Hesnes. Øyene ble sikret som skjærgårdspark i 1977. Indre Valøya er størst og ligger nærmest land, vest i øygruppa. Øyene er kuperte og glattskurte fjell uten høyere vegetasjon. Strandsonen har bratte skrenter i sjøen, men også lune vikar og svaberg som benyttes mye av båtfolket. Fantehola på Indre Valøya ligger beskyttet mot vær og vind, og er et populært utfartsområde for båtfolket sommerstid.

Parkeringsmuligheter

Det er ingen bilforbindelse på øyene, og heller ikke offentlig transport ut.

Adgang til området skjer gjennom private båter. Det er mulighet for fortøyning på øyene gjennom bolter. På Indre Valøya er det ønske om å lage til en gjestebrygge/liggebrygge egnet for funksjonshemmede. Denne brygga vil i så fall bli liggende ytterst på østsiden av Fantehola. Her er det muligheter for å bygge videre ut med gangbroer eller brygger for å knytte sammen de små grønne flekkene i bukta.

Toalett

Det er satt opp enkle utedoer, men ingen er tilrettelagt for grupper med ekstra behov. Det er ønske om å sette opp et HC toalett på Indre Valøya nært inntil planlagt brygge.

Turvei

Det er ikke tilrettelagte turveier på øyene. Det kan som nevnt over være aktuelt å forlenge planlagte brygge ved Fantehola med gangbroer eller brygger, slik at man i rullestol eller med trillevogn kommer til på større deler av bukta. Resten av øya er ikke aktuell for videre tilrettelegging på grunn av terrenget.

Bademuligheter

Området er et attraktivt badeområde med muligheter for bading fra gressområder/strender og svaberg og fjell. Det er ikke tilrettelagt for grupper med ekstra behov.

Utsikt

Det er flotte utsiktspunkter på mange av øyene, men det er ingen tilrettelagte utsiktsplasser.

Fiskemuligheter

Langs fjellene og svabergene er det gode muligheter for fiske. Det er derimot ingen tilrettelagte plasser.

Annen tilrettelegging

Det er i dag lite tilrettelegging på øyene. Det er plassert ut søppelbøtter og enkle toaletter, samt fortøyningsbolter. Vegetasjonen blir holdt nede av beitende sauer og geiter.

Det kan være et aktuelt tiltak å sette ut griller. I så fall bør de plasseres slik at det er enkelt tilgang fra planlagt brygge til grillen.

Opplevelse og informasjon

På Indre Valøya er det en gravrøys. På holmen Kallen står det et sjømerke som var innseilingsmerke til Hesnes uthavn. Merket er pyramideformet med rødt tak, og ble etablert på Kvaløya i 1825 og flyttet til Valøyene i 1833.

Det er ikke informasjonsplakater i området.

Tiltaksliste

- Universelt utformet ilandstigningsbrygge ved Fantehola
- Universtelt utformet toalett ved Fantehola
- Gangbroer eller brygger som binder sammen de små grønne flekkene i bukta
- Utplassering av griller
- Utplassering av benker

Marivold

Marivold er et meget populært friluftsområde, og brukes store deler av året. Betydelige deler er sikret av Selskapet for Grimstad Bys Vel som friluftsområde. Deler av arealet leies ut til en camping der man har muligheter for overnatting i telt og campinghytter. Friluftsområdet har sandstrender, svaberg, artsrik flora, samt flere fornminner. Det er også etablert en kulturminnesti i området. I sesongen er også kiosken, butikken og restauranten på campingområdet åpen.

Parkering og tilkomst

Det er greie parkeringsforhold til området. Funksjonshemmede kan kjøre gjennom campingen til to parkeringsplasser som er skiltet for funksjonshemmede nede ved stranda. Plassene er ikke merket i asfalten, og dette bør gjøres for å unngå problemer med inn- og utstigning av bilene.

Det går kun skolebuss ut til Rønnes, så området er ikke tilgjengelig via offentlig transport.

Toalett

Langs den ene turveien står et eldre HC-toalett. Stigningen fra turveien og til toalettet er ok, men det er gressdekke fra turveien og inn til toalettet. Bredden på døra tilfredsstiller kravene, og det er oppfellbare armstøtter på hver side. Plassen inne i toalettet er noe trang, og toalettet kunne med fordel vært 10 cm lengre. Det mangler også håndtak på innvendig side ved hengslene for å gjøre lukking av dør enklere.

Turvei

Det er en fin asfaltert turvei tilrettelagt for rullestolbrukere på Marivold. Denne går fra HC parkeringen og ned til sjøen ved Smørsund, ca. 300 meter i lengde. Bredden av turveien er for så vidt bred nok, men det er ingen møteplasser. Kontrasten mellom den asfalterte turveien og plenen på siden er tilfredsstillende i forhold til svaksynte. Turveien er i all hovedsak flat, men det er litt stigning på deler, blant annet opp til sittegruppa, og det anbefales derfor å ha med en turvenn for personer i manuelle rullestoler på første turen. Det er ikke plassert ut benker langs turveien, noe som kunne ha vært et positivt bidrag til området.

Det går også en turvei fra HC-parkeringen og vestover, og så nordover langs Osterkilen. Dekket her er slikt at det ikke kan kalles universelt utformet, men det er fremkommelig for både sykler og barnevogner. Det er også mulig å forbedre dekket med enten utleggelse av subus eller asfaltering. Langs kilen ville det vært positivt å plassere ut benker for å nyte utsikten. Der denne turveien dreier tilbake mot campingen er det en bratt bakke som kan være vanskelig å forsere for enkelte grupper. I midten av bakken ville det derfor kunne være smart å sette ut benker som hvilestasjoner.

Bademuligheter

Det er gode bademuligheter på Marivold, både fra sandstrand og fra svaberg, men det er ikke tilrettelagt for grupper med særskilte behov.

Utsikt

På Rosseknipen er det flott utsikt utover havet. Opp hit går det en bratt sti opp. Stien er lett å følge når man først kommer inn på den, men den kunne med fordel vært bedre skiltet fra campingområdet. På grunn av terrenget er kollen vanskelig tilgjengelig for bevegelseshemmede.

Ved enden av den asfalterte turveien er det flott utsikt utover havet, og her kan man oppleve havet på ulike årstider og i ulike værforhold. Her er det tilrettelagt en sittegruppe, og dette området er tilgjengelig for alle.

Fiskemuligheter

Ved enden av turveien er det bygd en brygge som kan benyttes som fiskeplass.

Annen tilrettelegging

På grunn av campingen er det mange aktiviteter på Marivold som ikke er direkte tilknyttet friluftsområdene. Her er det blant annet kiosk og lekeapparater. I tillegg er det også fortøyningsbolter, grillplass og søppelstativer i området.

Stien forbi Rosseknipen og turveiene er en del av Friluftsrådet Sør sitt forslag til kyststi. Kyststien vil så gå over Osterkilen mot Rønnes.

Opplevelse og informasjon

Området har mye spennende knyttet til seg, både når det gjelder natur og historie. Her var det blant annet en tysk leir under andre verdenskrig. Maskingeværstillinger, kanonstillinger og bunkere er spredt rundt i området, og Postmannslaget ble oppført som messe for de tyske offiserene. På toppen av Rosseknipen var det en optisk telegraf som spilte en stor rolle under slaget ved Grimstad havn. Restene av denne finnes fremdeles på toppen.

Det er oppført noen informasjonsplakater på deler av området, men de er ikke godt synlige. Plakatene bør gjøres mer synlig (endre plassering), og det må skiltes med informasjon til rullestolbrukere ved innkjøringen til området. Blant annet er det vanskelig å finne fram til HC-parkeringen uten å være lokalkjent.

Tiltaksliste

- Oppmerkingen i asfalten av HC-parkeringsplassene
- Forbedring av toalettet med håndtak på innsiden av døren
- Møteplasser langs turveien til Smørsund
- Utplassering av hvilebenker langs de to turveiene
- Bedre skilting og merking av stien opp til utsiktspunktet Rosseknipen
- Bedre informasjon ved innkjøringen til området

Ytre Maløya

Ytre Maløya utgjør sammen med Store og Lille Hampholmen, Indre Maløya og Marivold kjerneområdet for sjøbasert friluftsliv for Grimstad by. Øyene ligger i indre skjærgård nær Grimstad sentrum og sentrumsnære boligområder.

Ytre Maløya er en stor øy med variert topografi og vegetasjonsdekning. Høyeste topp ligger på sentral fjellrygg og er 34 moh. Det er mye fjell i dagen på øya. Ytre Maløya henger sammen med Kalvøya gjennom et eid, og den store bukta mellom disse øyene kalles Kalven. Kalven er fylt med skjellsand, og er et mye brukt utfluktsmål. Innenfor stranda ligger store gressarealer som er flittig brukt.

Parkering og tilkomst

Det er ingen bilforbindelse på øyene, og heller ikke offentlig transport ut.

For å komme ut til øye er man avhengig av privat båt. Det er en ilandsstigningsbrygge ved Kalven. Ved Kalven er det ønske om å lage til en gjestebrygge/liggebrygge egnet for funksjonshemmede. Denne brygga vil i så fall bli liggende i tilknytning til eksisterende ilandsstigningsbrygge innerst i kilen.

Toalett

Det er satt ut enkle toalett på øya.

Turvei

Det er ingen tilrettelagte turveier på øya. På det flate gressarealet ved Kalven er det muligheter for å forbedre fremkommeligheten noe, da området er flatt.

Bademuligheter

Det er gode muligheter for å bade på øya, både fra gressarealene og strendene, og fjell og svaberg. Det er ikke tilrettelagt for grupper med særskilte behov, men Kalven er en beskyttet bukt uten gjennomgangstrafikk, og det er derfor en mulighet for å anlegge en tilrettelagt badeplass ved bukta, eventuelt i forbindelse med planlagt brygge.

Utsikt

Fra det høyeste punktet på øya er det flott utsikt, men det er ikke gjort tilrettelegginger opp hit.

Fiskemuligheter

Det er gode muligheter for å fiske rundt øya, men det er ikke tilrettelagt for grupper med særskilte behov.

Annen tilrettelegging

Det er satt opp grill og bålplasser på øyene, samt søppelstativ og fortøyningsbolter. Ved videre prosjektering av tilretteleggingstiltak burde både søppelstativ og griller/bålplasser gjøres tilgjengelig for alle.

Opplevelse og informasjon

Ved Kalven henger det informasjonstavle. Det er ønske om å fornye denne, og sette ut informasjonsplakaten flere steder.

Tiltaksliste

- Ny brygge med universell utforming
- Nytt HC-toalett
- Bedret tilkomst til griller, søppelstativ og bålplasser
- Informasjonstavle med historie

Groos

Groos er et sentrumsnært og populært friluftsområde. Nærheten til større boligområder og sentrum gjør området spesielt aktuelt med tanke på universell utforming. I naturbase blir området delt i to, Groos og Lille Groos, men nærheten mellom områdene gjør at vi her omtaler områdene under ett.

Parkering og tilkomst

Ved Groos er det en stor asfaltert parkeringsplass. Her er det merket og skiltet til to parkeringsplasser for funksjonshemmede. Ved Lille Groos er det en mindre gruset parkeringsplass. Her er det verken merket eller skiltet HC-parkering, men underlaget er tilfredsstillende for bruk av rullestolbrukere.

Det er ingen bussruter som går direkte til området. De nærmeste bussrutene kjører fv. 420, der krysset ligger ca. en kilometer fra parkeringsplassen til Groos. Området er dermed dårlig tilgjengelig fra offentlig transport.

Toalett

Det er satt opp et nytt HC-toalett ved Groos. Her er det innlagt vann. Ved Lille Groos er det et enkelt toalett ved pumpestasjonen.

Turvei

Fra Groos går det to turveier som er tilrettelagt for rullestolbrukere. Den ene er asfaltert, og går forbi kafeen og ned mot og utover brygga. Ved kafeen mangler det et lite stykke asfalt, og det er her lagt på grus. Ved brygga må stoppkanten økes i høyde til minimum 10 cm. Den andre stien er i sin helhet gruset og går over Groosebekken og mot Lille Groos. Mellom Groos og Lille Groos mangler det ca. 70 meter med turvei for å få de to områdene knyttet sammen for rullestolbrukere.

Ved Lille Groos går det gruset 200 meter lang turvei fra parkeringsplassen og ned til stranda der det ligger en brygge. Via brygga kommer man til baderampen. Det er ikke tilrettelagt med sittegrupper eller benker på noen av stiene, og dette kan med fordel gjøres.

Fra Groos er det tilrettelagt en fire kilometer lang turløype opp til Dømmesmoen kalt Groosebekken vandrepark. Denne løypa går på asfaltert vei, gruset vei og sti, men er ikke tilrettelagt spesielt med tanke på funksjonshemmede. Løypa kan likevel være positivt tiltak for andre grupper som eldre og personer med svakere funksjonshemmede. Her kan det for eksempel settes opp flere hvilebenker. Groosebekken er også en sjørretbekk, og tiltak rettet mot forbedring av vandreparken kan også gjerne ta for seg tiltak for forbedring av sjørrettens levestandard. Området kan også benyttes av barnehager og skoleklasser til pedagogisk virksomhet.

Bademuligheter

Det er svært gode bademuligheter på Groos med svaberg, flere brygger med stupebrett og flotte langgrunne sandstrender. Ved Lille-Groos er det tilrettelagt for bading for funksjonshemmede

via en baderampe på brygga. Selve brygga har ikke høy nok stoppkant, og denne må derfor økes fra 5 til minimum 10 cm.

Med tanke på den sentrumsnære beliggenheten er det nok muligheter for ytterligere forbedringer av bademulighetene for funksjonshemmede i området. Et nyttig tiltak kan for eksempel være å legge ut en badeplattform, noe slikt som de har på Randvika i Risør. Dette er en dyrere installasjon enn en baderampe, men har den fordelen av at den benyttes av alle, slik at den funksjonshemmede opplever fellesskapet og ikke må ha en egen innretning som kun benyttes av denne ene.

Utsikt

Det er ingen spesielle utsiktspunkter i området, men det er likevel fin utsikt utover sjøen fra strendene i området.

Fiskemuligheter

Området brukes i hovedsak til bading, og er derfor mindre egnet til fiske om sommeren. Om høsten når det er mindre trafikk er nok forholdene bedre. Det er ikke tilrettelagt spesielt med tanke på fiskemuligheter, men det er fint å benytte bryggene til slikt formål.

Annen tilrettelegging

Det er en sommeråpen kafé ved Groos. Denne har tilfredsstillende stigning ved inngangen, men det er en litt bratt kant inn inngangsdøra.

I området er det satt ut lekeapparater, og det finnes sandvolleyballbane, fotballbane, livbøye, friluftsgriller, bord og benker og søppelstativ.

Opplevelse og informasjon

Området er som tidligere nevnt sentrumsnært og populært. Området står også i kontakt med Dømmesmoen gjennom en tursti. Det er heller ikke lang vei til Tønnevoldskogen der det tenkes utbygging av både boliger og grønnstruktur. Det hadde vært svært interessant å se på disse tre områdene i sammenheng.

Det er oppført flere informasjonstavler i området, men de er ikke informative om tilretteleggingene i området.

Tiltaksliste

- Øke høyden på stoppkanten på begge bryggene til minimum 10 cm
- Videreføre turveien som går fra Groos til Lille Groos
- Utplassering av hvilebenker langs turveiene
- Utplassering av benker langs Goosebekken vandrepark
- Bedre skilting langs Goosebekken vandrepark, og utplassering av informasjonsplakater
- Se på den sammenhengende grønnstrukturen mellom Groos, Tønnevoldskogen og Dømmesmoen med tanke på universell utforming.

Kalvehageneset

Kalvehageneset er et offentlig friluftsområde og en del av skjærgårdsparken, beliggende i Homborsund. Området er på omtrent 370 dekar og ligger åpent til mot havet ut mot Skagerak. Området er kupert, med skogsområder og svaberg. Området er rikt på fornminner, blant annet flere gravrøyser. Kalvehageneset er mye brukt og en flott lokalitet for stangfiske, og ypperlig for den som ønsker å oppleve kontakten med skjærgården uten selv å ha båt. Det er merket stier i området og laget egen brosjyre og oppslagstavler. For å holde vegetasjonen nede er det satt ut sauer for å beite.

Parkering og tilkomst

Det er parkeringsplass ved området. Her er det merket opp tre parkeringsplasser for funksjonshemmede. Parkeringsplassene er ikke merket med skilt.

Det går buss ut til Homborsund, men ikke ut til Kalvehageneset. Fra Homborsundveien og ut til parkeringsplassen ved Kalvehageneset er det ca. en kilometer langt. Området er derfor lite tilgjengelig via offentlig transport.

Toalett

Det ble i 2010 satt opp et HC-toalett ved parkeringsplassen. Stigningen på rampa opp til toalettet er ok, men den er ikke bred nok ved inngangen til at rullestolbrukere kan åpne døra. Bredden på selve døra tilfredsstiller kravene, og det er oppfellbare armstøtter på hver side. Plassen inne i toalettet er noe trang på grunn av lange armstøtter, og toalettet kunne med fordel vært 10 cm lengre. Det mangler også håndtak på innvendig side ved hengslene for å gjøre lukking av dør enklere.

Det er også et enkelt toalett ved Meggersvik (ute på neset). Dette toalettet er ikke tilrettelagt for brukere med særskilte behov.

Turvei

Det er asfaltert to mindre turveier i området. Den ene går 150 meter fra parkeringsplassen og ned til en bukt, der det er satt en sittegruppe. Den andre går 250 meter opp til et utsiktspunkt der det er fin utsikt ut mot Homborsund fyr. Også her ender turveien ved en sittegruppe. Veien opp er noe bratt, slik at personer i manuelle rullestoler bør ha med en turvenn. Kontrasten mellom den asfalterte turveien og vegetasjonen på sidene er tilfredsstillende for svaksynte.

Det går en flott sti rundt selve neset. Denne er merket i terrenget, men er pga naturlige terrengforhold ikke egnet for rullestolbrukere. Da det går sauer på området må man også gå gjennom en port på vei inn og en port på vei ut av runden. Dersom det ble satt ut benker for hvilepauser kunne runden vært et godt alternativ for de som var i litt dårlig form og trengte å trene seg opp, eller for eldre og andre grupper med litt dårligere kondisjon.

Bademuligheter

Det er bademuligheter i området fra svaberg. Det er også noen mindre bukter langs turstien rundt neset. Disse er ikke tilrettelagt. På grunn av den værharde beliggenheten er det heller ikke aktuelt å legge til rette for badeplass i området.

Utsikt

Det er et tilrettelagt utsiktspunkt i enden av den ene turveien. Stigningen opp mot hit er stedvis for bratt i henhold til NS-U, og rullestolbrukere bør derfor ha med seg en turvenn på denne turen første gang.

Fiskemuligheter

Det er gode muligheter for fiske i området, men det er vanskelig å gjøre dette tilgjengelig for rullestolbrukere da brygger vil bli liggende værhardt til.

Annen tilrettelegging

Den asfalterte plassen rundt sittegruppene i enden av de to turveiene bør utvides, slik at rullestolbrukere kan kjøre rundt bordet. Det bør vurderes om sittegruppa ved bukta bør flyttes noe opp, da sjøen "spiser opp" asfalten.

Opplevelse og informasjon

Kalvehageneset er som nevnt i innledningen et meget flott friluftsområde der man får nær kontakt med havet. Fra stien rundt går man forbi en liten fyrlykt, og fra flere plasser ser man ut mot Homborsund fyr. Naturen er preget av nærheten til sjøen, med fjell og svaberg, lyng og krokete furutrær.

Ved parkeringsplassen henger det en informasjonstavle om friluftsområdet datert 1993. Her finnes ingen informasjon om universell utforming. Det er planlagt å sette opp to nye informasjonsplakater ved parkeringsplassen og ved Meggersvik.

Tiltaksliste

- Utvide rampen på utsiden av HC-toalett, og sette på innvendig dørhåndtak
- Ny informasjonsplakat ved parkeringsplassen

Svennevig

Svennevig blir hovedsakelig benyttet som et badeområde, og ligger på grensa mellom Grimstad og Lillesand. Veien som går ved området er gamle E18. Herifra er det bygget ny gang- og sykkelvei i retning av Homborsund der det er fine muligheter for å ferdes med rullestol, sykkel og barnevogn. Det er også planer om å bygge gang- og sykkelvei i retning av Lillesand.

Parkering og tilkomst

Det er store parkeringsplasser ved Svennevig, både på Grimstad og Lillesand sin side av grensa. Ingen parkeringsplasser er skiltet eller forbeholdt funksjonshemmede.

Området er lett tilgjengelig via offentlig transport. Busslinje 40 går på gamle E18 fra Grimstad til Lillesand. Denne ruta kjøres ikke om søndagene, men har flere avganger på hverdagene og noen på lørdagene.

Toalett

Det er oppført et enkelt toalett i området, men dette er ikke tilrettelagt for brukere med særskilte behov. Toalettet er oppført på Lillesand-siden, ikke på Grimstad sin side.

Turvei

På Grimstad sin side av grensa går det en turvei fra parkeringsplassen og under bilveien til et fint badeområde. Turveien tilfredsstiller ikke kravene til universell utforming når det gjelder stigning, men er fint tilgjengelig for andre med krav om godt underlag.

Vegvesenet har planlagt å anlegge gang- og sykkelvei mot Lillesand. Det er allerede anlagt gang- og sykkelvei mot Homborsund. Når gang- og sykkelveien mot Lillesand er ferdigstilt blir også friområdene Svennevig i Grimstad og Kaldvell i Lillesand koblet sammen. Denne strekningen går langs sjøen og har lite stigning, og vil derfor være et godt alternativ som turvei for de med rullestoler, sykler og barnevogner, samt andre aktuelle grupper. Langs veien har man god kontakt med sjøen, og her kunne også blitt anlagt mindre rasteplasser med mulighet for eksempel for fiske.

Bademuligheter

Det er gode bademuligheter for bading ved Svennevig, både fra stranda og fra fjell. Det er derimot ingen videre tilrettelegginger med baderamper og brygger.

Utsikt

Det er ingen spesielle utsiktspunkter i området, men det er likevel fin utsikt utover sjøen fra strendene i området.

Fiskemuligheter

Det er gode fiskemuligheter i Kaldvellfjorden, men det er ikke anlagt en tilrettelagt fiskeplass i området.

Annen tilrettelegging

Foruten stranda og parkeringsplassen er det få andre tilrettelegginger i området.

Fra badestranda fortsetter det en fin sti videre sørover, som er foreslått av Friluftsrådet Sør som en del av kyststien.

Opplevelse og informasjon

Området gir god kontakt med sjøen. Den største verdien ligger kanskje i potensialet for å få en lengre sammenhengende gang- og sykkelvei som vil kunne fungere som en universelt utformet turvei langs sjøen. Her ligger også mange muligheter for videre utbedringer av tilbudet med rasteplasser og fiskeplasser.

Området er skiltet fra bilveien, men det er ikke informasjonsplakater som informerer om tilrettelegginger i området.

Tiltaksliste

- Merking og skilting av minst en HC-plass
- Skilting til området fra bussholdeplass
- Nytt HC-toalett på Lillesand sin side av grensen
- Nytt enkelt toalett på Grimstad sin side av grensen
- I forbindelse med planlagt gang- og sykkelvei fra grensa og mot Lillesand, sikres arealer på utsiden av 420 for tilrettelagte rasteplasser og fiskeplasser.

Svennevig friluftsområde, Grimstad side

Parker og sentrumsnære grøntområder

Parker og sentrumsnære områder har den klare fordel at områdene er tilgjengelige for mange mennesker uten at de må være avhengig av bil eller offentlig transport for å komme seg dit. Som vi har sett på omtalen av friluftsområdene er det få av områdene som er tilgjengelige med buss. Og om det går en buss til området er det ofte andre problemer knyttet til slik transport. Det kan være at det er få avganger, eller at det er vanskelig å få rullestol/barnevogn med på bussen. Å belage seg på bruk av bil kan også være vanskelig, da mange for eksempel mange eldre ikke lenger disponerer bil. Et alternativ kan være å benytte taxi, men dette kan bli noe kostbart å benytte i det daglige.

Grimstad har i utgangspunktet ingen sentrale parker. I sentrum er det tilrettelagt langs sjøen, ved et område omtalt som Bryggeslengen, og fem sentrumsnære koller er ivarettatt og fremstår som grønne utsiktspunkt innimellom bebyggelsen. En av disse er Kirkeheia som er et flott område. Det området med best tilrettelegging per i dag, samt størst potensial for ytterligere forbedringer, er nok likevel parkanlegget rundt Dømmesmoen. Dette ligger igjen på utsiden av sentrum, med de problemer som det medfører med hvordan komme seg til området.

Grimstad kommune har planer om en transformasjon av sin gamle rutebilstasjon som lå ved Bryggeslengen. Stasjonen er midlertidig flyttet ut av sentrum til Statoil ved Øygårdstrand. Her stanser alle gjennomgående busser. Endelig plassering vil bli avklart i reguleringsplan, men vil bli i dette området. Den gamle rutebilstasjonen i sentrum kan da benyttes til andre offentlige formål. Et forslag er bibliotek med tilhørende grønne arealer rundt. Her vil det være naturlig å ha et stort fokus på universell utforming.

Fra øst til vest omtales:

- Kirkeheia
- Bryggeslengen
- Dømmesmoen

Statue av Terje Vigen langs Bryggeslengen

Kirkeheia

Kirkeheia ligger sør for Grimstad kirke og er et flott rekreasjonsområde. Kirkeheia er et av byens vakreste parkanlegg med flott utsikt over havna og skjærgården. Her er saluttkanon, en gammel steingrav fra Bringsværd i Fjære og minnesmerke over falne fra 2.verdenskrig, laget av Kyllingstad "Mor Norge sender sine sønner ut".

Kirkeheia amfi brukes til kulturelle arrangement. Her er det en bratt vei ned fra kirken, og enkelte må få hjelp til å komme seg ned og opp.

Parkering og tilkomst

Området er tilgjengelig fra sentrum gjennom en kort spasertur. Ved kirken er det to parkeringsplasser, en tilhørende kirken og en kommunal. Kirkens parkeringsplasser er ikke tilgjengelige. På den kommunale parkeringsplassen kreves det parkeringsavgift dagtid på hverdager og lørdager. Parkeringsplassen er gruset, og det er ikke satt av eller merket egne HC-plasser.

Bussruta mellom Arendal og Grimstad stopper langs hovedveien på utsiden av kirka, slik at området er tilgjengelig via offentlig transport.

Toalett

Det er ingen offentlige toalett tilgjengelige på Kirkeheia. Ved arrangement settes det opp festivaltoaletter.

Turvei

Det går flere turveier rundt på heia. En liten går ned til et flott amfi, der det arrangeres konserter og andre kulturelle arrangement. Turveien er her bratt, og det er ikke mulig å endre stigningsforholdet på grunn av terrenget.

En annen turvei går fra kirka og ut til et flott utsiktspunkt. Også her er stigningen noe stor i forhold til kravene i NS-U, men betydelig bedre i forhold til turveien ned til amfiet.

Bademuligheter

Det er ikke bademuligheter på heia.

Utsikt

Det er et flott utsiktspunkt ute på pynten. Her er det oppført et minnesmerke for falne under andre verdenskrig, og det er plassert ut flere benker på utsikten.

Fiskemuligheter

Det er ikke fiskemuligheter i området.

Annen tilrettelegging

Anlegget rundt kirken er veldig flott, med mange vakre blomster, busker og trær. Selve kirken er også vakker, og har mye historie knyttet til seg.

Opplevelse og informasjon

Grimstad kirke ble bygget i 1880 og er med sine 1150 sitteplasser en av landets største trekirker. En mindre kirke med 500 plasser ble opprinnelig reist på samme tomten i 1849, men den ble fort for liten. Da nybygget kom, ble den gamle kirken flyttet til Engene, like over kommunegrensen til Arendal.

Tiltaksliste

- Merking og skilting av minst en HC-plass

Grimstad kirke med tilhørende parkanlegg

Bryggeslengen

Bryggeslengen er en universell utformet brygge som går langs Grimstad havn. Denne benyttes av mange til mange ulike formål. Noen har den som transportåre fra den ene siden av sentrum til den andre, mens andre slapper av og ser på båter og livet. Med tanke på beliggenheten midt i sentrum, og Grimstad sin klare tilknytning til sjøen, er Bryggeslengen et viktig område for rekreasjon og fritid.

Parkering og tilkomst

Det er mange parkeringsmuligheter i sentrum, men ingen egne knyttet opp mot Bryggeslengen. De fleste plassene er mot betaling, og korttidsparkeringer.

Slik situasjonen er per dags dato er rutebilstasjonen lokalisert rett ved Bryggeslengen. Flere busser stopper her, og området er derfor lett tilgjengelig gjennom offentlig transport. Rutebilstasjonen er planlagt flyttet til campusområdet, men flere busslinjer vil likevel kjøre gjennom sentrum.

Toalett

Det er ingen toaletter direkte knyttet til Bryggeslengen, men det er flere offentlige toaletter i sentrum. Ved Dampskipsbrygga og i Storgata er det HC-toalett. Ved gamle rutebilstasjonen er det også et toalett.

Turvei

Turveien består i en brygge som går fra Gjestehavna til Saulebukta. Brygga er bygd slik at man kan unngå trinn, og knytter sammen sentrale deler av havneområdet i Grimstad. Langs bryggekanalen er det også bygd opp en stoppkant, slik at Bryggeslengen også kan benyttes av svaksynte.

Bademuligheter

På grunn av sikkerhetsmessige årsaker, samt mulige lekkasjer fra båtmotorer, ønsker vi ikke å anbefale og bade i havna.

Utsikt

Det er ingen direkte utsiktspunkter langs Bryggeslengen, men langs hele brygga er det utsyn til havet, båter og folkelivet.

Fiskemuligheter

Det er muligheter for å fiske i hele området, selv om fangsten kan være noe begrenset i kvalitet. For barn kan det også være artig å drive med krabbefangst langs bryggene.

Annen tilrettelegging

Sentrum gir mange muligheter for annen rekreasjon. Rundt turistkontoret finnes det blant annet noen lekeapparater.

I forbindelse med tilrettelegging av deler av skjærgården kan det en god idé å tilrettelegge en plass i sentrum der det er greit å komme om bord i private båter med rullestol. Her bør det helst være samme design som brygga som brukes ute i skjærgården, slik at man ikke får noen overraskelser når man kommer ut på øyene.

Opplevelse og informasjon

I sentrum er det aktiviteter gjennom store deler av sommeren. Her er nærhet til sjø, butikker, kafeer og restauranter.

Tiltaksliste

- Universelt utformet brygge/anlegg til å komme om bord i båt

Bryggeslengen i sentrum

Dømmesmoen

Hageanlegget og den gamle gartnerskolen på Dømmesmoen er våren 2012 overtatt av Grimstad kommune. Parkområdet tilknyttet den gamle skolen som er godt egnet rullestolbrukere. Det er ulik standard på de ulike strekningene, og man må stedvis ha med seg en turvenn.

Frisklivssentralen har treningsgrupper i området, og området er derfor svært interessant med tanke på videre utvikling.

Området er vernet etter kulturminneloven og dette gir visse begrensninger på mulig utvikling og hvilke tiltak som kan gjennomføres i området.

Parkering og tilkomst

Parkeringsplassen ved den gamle skolen er stor, flat og asfaltert, men det er verken merket og skiltet for parkeringsplasser for funksjonshemmede. Det er også en parkeringsplass tilknyttet Frisklivssentralen og lysløypa, men denne befinner seg på andre siden av veien. Heller ikke her er det skiltet og merket HC-plasser.

Området er vanskelig tilgjengelig via offentlig transport. Busslinje 1 går i en sløyfe fra sentrum og om Roresanden. Bussstoppen på denne linja er ca. 800 meter fra Dømmesmoen. Det går også skolebuss forbi Dømmesmoen.

Toalett

Det er ikke tilrettelagt med toalett i området. Det er et enkelt toalett ved parkeringa til lysløypa.

Turvei

Mellom bygningene og hageanleggene går det både veier og turveier. Mange av disse er tilgjengelige for rullestolbrukere. Kontrasten mellom grus eller asfalt, og de tilgrensende grønne plenene, er tilstrekkelig for svaksynte.

Bademuligheter

Det er ingen bademuligheter i parkområdet.

Utsikt

Det er ingen utsiktspunkter i parkområdet.

Fiskemuligheter

Det er ingen fiskemuligheter i parkområdet.

Annen tilrettelegging

Parken på Dømmesmoen har store muligheter for å bli tilrettelagt som en sansehage. Dette anlegget kan bli svært flott, og i prosessen vil det være viktig å involvere mange ulike grupper slik at hagen kan appellere til mange grupper.

Opplevelse og informasjon

Parken omfatter en av landets største samlinger med trær, busker, roser og stauder. Her finnes rundt 800 arter. Parken inneholder bl.a. Ibsens urtehage som er en samling av planter som har vært nyttet til medisinsk bruk. Innenfor eiendomsgrensene til Dømmesmoen er det registrert 22 ulike økosystem. Her er plantesamfunn som varierer fra tørre fururabber til svartorskog som trives nær vann. På Dømmesmoen er det også en flott kunstig dam og en svært stor og gammel eik. Eika er ca. 500 år gammel med stammeomkrets på 7,15 meter.

Norsk hagebruksmuseum holder til på Dømmesmoen. Det skjer også mange sosiale arrangement på parken på Dømmesmoen, heriblant guidete Naturlos-turer og marked.

Tiltaksliste

- Merking og skilting av minst en HC-plass
- Nytt HC-toalett
- Tilrettelegging av sansehage i samarbeid med Hagebruksmuseet
- Vurdere et informasjons og turguide system om planter, historie og kvartærgeologi på Dømmesmoen slik at hver enkelt kan få en guidet tur når det passer den enkelte

Turområder

Turområdene er gjerne ikke sikret annet enn gjennom eventuelle avtaler med grunneiere. Disse områdene dekker et større areal enn de sikra friluftsområdene. Siden de dekker et større område er de ikke i like stor grad tilrettelagt som de sikrede friluftsområdene. Tilretteleggingen består i hovedsak av en turvei, gjerne med lyssetting, og parkeringsplasser. Mange steder blir det også tilrettelagt rundt en bålplass, der det er muligheter for å sette seg ned på naturbaserte enkle benker.

Tilrettelegging for fiske ved Rosholttjern, Dømmesmoen

På grunn av terreng vil det være vanskelig å få turområdene godkjent til standarden for universell utforming. Det vil i så fall være snakk om kortere strekninger og avgrensede deler av området. I turområdene har vi derfor større fokus på brukergruppene småbarnsfamilier, eldre, syke og andre med svakere bevegelseshemninger. Vi ser også på muligheter for aktiviteter om vinteren.

Turveien ved Dømmesmoen og rasteplass ved turveien ved Fevik

De større lengdene på turveiene i dette kapittelet gjør områdene svært aktuelle for personer som ønsker fysisk aktivitet, og ikke bare å nyte og oppleve naturen. Dersom løypene er bygd med flere sløyfer kan personer med ulike forutsetninger legge opp trimløypa si selv.

To av områdene som omtales i dette kapittelet er i dag tilrettelagt i høy grad, mens de to siste har store muligheter knyttet til seg.

Fra øst til vest omtales turområdene:

- Lysløype Fevik
- Lysløype Dømmesmoen
- Morholt og Tønnevold
- Eide

Lysløype Fevik

Lysløypa på Fevik ble bygd ut i forbindelse med utbyggingen av ny E18 som kompensasjon for tap av turstier. Løypa er i underkant av 4 km og går i flott skogsterreng. Kommunen og grunneiere har ansvar for sommervedlikeholdet, mens IL Express kjører opp skiløyper her på vinteren.

Parkering og tilkomst

Ved starten av lysløypa ved Hausland er det laget til en stor gruset parkeringsplass. Her er ingen plasser merket eller reservert for funksjonshemmede.

Området er tilgjengelig via offentlig transport. Busslinje 1 som går fra Arendal til Grimstad stanser langs Hauslandsveien. Herifra og inn til parkeringsplassen er det rundt 700 meter. 150 meter av denne avstanden er uten gang- og sykkelvei, ellers er det trygge forhold. Selv om dette er en god avstand for mange, må en anta at de som velger å benytte seg av en fire km lang turløype er i relativt god form. Det kunne med fordel ha vært skiltet til lysløypa fra holdeplassen.

Toalett

Det er ikke toalett i området.

Turvei

Turveien er i god stand, og har et fast dekke i form av grus og har god bredde. Løypa er i underkant av fire kilometer lang, og består av tre sløyfer som henger sammen. På det viset er det muligheter for å gjøre turen kortere. Løypa er mange steder forholdsvis kupert, men den første delen fra parkeringsplassen og inn forbi Hauslandstjenna burde passe greit for de fleste. Løypa er lyssatt, og overgangen mellom den grusa turveien og vegetasjonen rundt er relativt markert, slik at området er egnet for svaksynte. Det kan med fordel plasseres ut flere benker langs turveien, slik at de som har behov for det kan ta en rast på runden.

Veiene skal også kunne brukes til skogsdrift, men de som driver er da ansvarlige for opprydning og unngå kollisjoner med planlagte friluftsarangement.

Bademuligheter

Ved Hauslandstjenna er det laget til en flott rasteplass/badeplass. Brygga er ikke tilrettelagt funksjonshemmede.

Utsikt

Det er ingen tilrettelagte utsiktsplasser langs løypa.

Fiskemuligheter

Det er mulig å fiske fra rasteplassen/badebrygga, men vi kjenner ikke til om fisket er spesielt godt her. Brygga er som tidligere nevnt ikke tilrettelagt funksjonshemmede.

Annen tilrettelegging

Lysløypa på Fevik blir kjørt opp med skispor ved snøfall. Det kunne være aktuelt å legge til rette for pigging på deler av løypa. Det er egne krav til stigning og dosering på løyper som brukes til slik aktivitet.

Utenom den lille badeplassen ved Hauslandstjenna er det ingen større tilrettelegginger i området. Vi tror at utbygging av et universell utformet område med bål plass, benker og eventuelt en gapahuk kunne gitt området et godt løft. Et slikt område kunne bli plassert i det første eller andre krysset, da det her er flatt. Midt-Agder Friluftsråd har bygget mange flotte gapahuker som også rullestolbrukere kan benytte seg av. Tegningene til disse kan fritt disponeres av andre.

Opplevelse og informasjon

Området er dårlig merket fra veien, og det er ingen informasjonskilter ved parkeringen. Dersom en tenker at man kan benytte offentlig transport for å komme til området burde det skiltes fra holdeplassen. Det kunne også gjerne vært et oversiktskart over området ved parkeringen.

Tiltaksliste

- Merking og skilting av minst en HC-plass
- Skilting til området fra bussholdeplass
- Utplassering av hvilebenker langs turveien
- Oppføring av plakat med oversiktskart ved parkeringen

Lysløypa på Fevik

Lysløype Dømmesmoen

I skogen nord for parken ved Dømmesmoen ligger det en populær lyssatt turvei. Den første delen av lysløypa ble bygget i 1980 gjennom et samarbeid mellom Grimstad kommune og Gartnerskolen på Dømmesmoen, og var 1.960 meter lang. Løypa var flittig i bruk fra første stund. Oppkjøring av skiløypene ble like etter åpningen overlatt av Imås idrettslag, som har hatt dette ansvaret siden. Klubben har også tatt seg av mesteparten av sommervedlikeholdet av løypa. I 1990 ble lysløypa utvidet med 1.750 meter. Rehabilitering av lysløypa ble gjort i 1997 spesielt med tanke på tilrettelegging for funksjonshemmede. Deler av løypa var klar til O-VM i 1997 hvor det skulle gjennomføres presisjonsorientering for funksjonshemmede.

Parkering og tilkomst

Ved starten av lysløypa finnes det flere parkeringsplasser. Ingen av dem er reservert funksjonshemmede. Litt lenger inne i området, ved en tilrettelagt fiskeplass, er det satt av tre parkeringsplasser for funksjonshemmede. Plassene er skiltet, men ikke merket (grus).

Området er lite tilgjengelig via offentlig transport. Busslinje 1 går i en sløyfe fra sentrum og om Roresanden. Nærmeste holdeplass på denne linja er ca. 800 meter fra Dømmesmoen.

Toalett

Det er et enkelt toalett ved parkeringsplassen.

Turvei

Turveien er i underkant av fire kilometer lang, og er bygd opp av to sløyfer. Gjennom sløyfene går det også en bilvei, slik at det er mulig å lage ulike kombinasjoner av turveien og bilveien for kortere og lengre turer. Turveien har god bredde og godt underlag (grus), men følger terrenget slik at noen bakker har større stigning enn kravene i NS-U. Området er godt tilgjengelig for barnevogner og sykler. Rullestolbrukere bør ha med en turvenn. Det kan være en fordel å sette ut flere benker langs turveien, slik at eldre og andre med behov kan hvile med jevne mellomrom.

I tilknytning til lysløypa går det mange mindre stier på kryss og tvers i skogen. En av hovedløypene ender ved Fjæreheia, et populært turmål sommer som vinter. Her er det ikke aktuelt med universell utforming på grunn av terrenget.

Bademuligheter

Det er mulighet for de som ønsker å bade i Rosholttjern, men det er ingen tilrettelegger for dette.

Utsikt

I begynnelsen av løypa er det satt opp et utsiktstårn. I toppen av tårnet får du en flott utsikt over byen og havet samt noe innland. Tårnet er plassert på en rygg inne i skogen, og er dermed ikke tilgjengelig for bevegelseshemmede.

Fiskemuligheter

Ved Rosholttjern finnes det en tilrettelagt fiskeplass. Tjernet ligger nær lysløypa, og har egen parkeringsplass. Her er det tre parkeringsplasser for funksjonshemmede, men disse er ikke merket, kun skiltet. Det går en 80 meter lang turvei fra parkeringsplassen og ut til fiskeplassen.

Selve fiskeplassen er bygd relativt høyt i forhold til vannet, slik at rampen opp til brygga blir for bratt for rullestol. Ved befaring i august 2010 var det også klare tegn på at grunnen under rampa siger, slik at rekkverket på brygga dras ut og ned.

Annen tilrettelegging

Lysløypa på Dømmesmoen blir kjørt opp med skispor ved snøfall. Det kunne være aktuelt å legge til rette for pigging på deler av løypa. Det er egne krav til stigning og dosering på løyper som brukes til slikt. Om vinteren er det også stor aktivitet i skileikområdet inne ved Rosholt når det er snø. Dette området fikk også lyskaster i januar 2010.

I nærheten av utsiktstårnet er det laget et arboret med informasjonsplakater om de ulike trærne. Området er tilknyttet den gamle skolen på Dømmesmoen, men ligger i tilknytning lysløypa.

Det er også oppført flere gapahuker og bålplasser i området. Disse ligger gjerne i skogen, og er dermed lite tilgjengelige for rullestolbrukere og barnevogner. Det kunne være aktuelt å se på muligheten for å lage til en bål plass som er litt mer tilgjengelig.

Opplevelse og informasjon

Området er som tidligere nevnt et populært helårs rekreasjonsområde. Her foregår mange sosiale familiearrangement som skirenn og de mer tradisjonelle søndagsturene.

Ved parkeringsplassen henger en informasjonstavle fra Imås IL, men dette omhandler bare sponsorer av løypa. Det hadde vært en fordel å fått opp et oversiktskart over turområdet her.

Tiltaksliste

- Merking og skilting av minst en HC-plass ved starten av lysløypa
- Ombygging av toalettet til HC-tilpasset
- Utplassering av hvilebenker langs turveien
- Gapahuk eller bål plass tilgjengelig for alle
- Plakat med oversiktskart over området

Morholt og Tønnevold

Morholt og Tønnevold er to områder som ligger nær Universitet i Agder, Campus Grimstad, og som brukes mye til sentrumsnære turer. Tønnevold ligger nærmest universitetet, og i forbindelsen med utbygging i nærområdet til Campus Grimstad, er det planer om å tilrettelegge en turvei og et parkanlegg ved Tønnevoldjordet. Her planlegges det også idrettshall. Området består nå av et stort jordbruksareal, omkranset av skog, der det går mange små og store stier.

Både med tanke på de store eksisterende boligområdene, og de nye planlagte områdene, er det her viktig å tenke universell utforming av ny grønnstruktur. Dette kan gjøre området mer attraktivt for de som vurderer Grimstad som studieby, i tillegg til fordelene det vil ha for de fastboende.

Parkering og tilkomst

Det er store parkeringsplasser knyttet til universitetet og bedrifter som ligger på campusområdet, og det er naturlig at det vil bygges nye ved videre utbygging av området.

Toalett

Det er ikke tilrettelagt med toalett i området.

Turvei

Foreløpig er det kun stier i området. Ved utbygging blir disse gjort om til turveier. Et mykt, men fast dekke anbefales. Subus er tettpakket grus som gjør det lett å komme fram. Subus er rimeligere enn vanlig grus og holder lenger.

Det vil også være naturlig at en del av stiene ved Morholt beholder dagens status. Mindre forbedringer kan likevel gjøres, slik som bedre skilting og merking i skogen.

Bademuligheter

Det er ikke bademuligheter i området, men det planlegges et vannspeil i parkanlegget på Tønnevoldjordet.

Utsikt

Det er ingen utsiktspunkter i området.

Fiskemuligheter

Det er ikke fiskemuligheter i området.

Annen tilrettelegging

Det planlegges et større grøntanlegg på Tønnevoldjordet ved videre utbygging av bolig- og næringsområdene. Her bør man ha stor fokus på universell utforming i både planleggingsfasen og ved gjennomføringen.

Som nevnt under kapitlet om Groos, er det området knyttet sammen med universitetet gjennom Groosebekken vandrepark. Denne går både på god sti og på vei. Stien har nok ikke

muligheter for å oppnå standarden til universell utforming, men kan forbedres gjennom bedre skilting og merking, samt utplassering av hvilebenker langs stien.

Opplevelse og informasjon

Det er mye aktiviteter knyttet til campusområdet, og det må forventes at det blir mer aktivitet ettersom boligområdet, næringsområdet og aktivitetsanlegg bygges ut.

Ved videre utbygging av turveier og eventuell merking og skilting av turstier, ville det vært en fordel å få oppført informasjonsplakater med et oversiktskart over området.

Tiltaksliste

- Merking og skilting av minst en HC-plass på parkeringsplassen
- Universelt utformet lyssatt turvei fra Vesterled gjennom Tønnevoldskogen mot Morholt
- Universelt utformet parkanlegg på Tønnevoldjordet
- Bedre skilting og merking av stier på Morholt
- Utplassering av benker langs de planlagte turveiene
- Oversiktskart over området etter gjennomføring av tiltak

Mulige planer for Campus Grimstad og Tønnevoldjordet

Eide

Eide er et lite lokalsamfunn beliggende vest i kommunen. Selv om ikke området er et satsingsområde innen boligbygging fra kommunens side bygges det stadig ut nye felter i området. På Eide er det også store sikra friområder, her ligger både Kjekstadneset, Hoveneset og Kalvehageneset som er mye benyttet sommerstid.

Parkering og tilkomst

Ved Eide skole er det etablert en asfaltert parkeringsplass.

Toalett

Det er ikke toalett i området.

Turvei

Det jobbes i dag med anlegging av en lyssatt turvei i området. Det er idrettslaget Eide-kameratene som har tatt på seg jobben med anleggingen av turveien. Det er rimelig flatt i området bak skolen, slik at en godt tilgjengelig turvei er fullt gjennomførbart.

Bademuligheter

Det er en rekke bademuligheter på Eide, men ikke i tilknytning skolen.

Utsikt

Det er ingen utsiktspunkter i det aktuelle området.

Fiskemuligheter

Det er ingen aktuelle fiskeplasser i det aktuelle området.

Annen tilrettelegging

Ved skolen er det lekeområder, og en større gruset idrettsbane.

Opplevelse og informasjon

En tur i området gir god kontakt med naturen. Selv om det er store sikra friområder på Eide, så er disse preget av mye fjell og lite fremkommelig terreng utenom mindre tilrettelegginger. En lengre turvei kan i tillegg til naturopplevelsen gir personer med nedsatt funksjonsevne en mulighet til å drive fysisk trening under trygge forhold.

Etter gjennomføringen hadde det vært flott å få oppført en informasjonsplakat med et oversiktskart ved parkeringen.

Tiltaksliste

- Opparbeiding av lyssatt turvei.
- Plakat med oversiktskart ved parkeringen.

Tilknytning til helse og omsorgsinstitusjoner

Grimstad kommune har flere helse og omsorgsinstitusjoner med beboere som gjerne ikke disponerer egen bil på grunn av høy alder og/eller liten førlighet. Tilrettelegging i nærområdene til slike bosteder vil fjerne behovet for transport til og fra områdene, de blir lett tilgjengelige, og vil forhåpentligvis gjøre beboere og besøkende mer aktive i hverdagen.

Prosjekter fra Midt-Agder

Midt-Agder friluftsråd har deltatt i et prosjekt sammen med parkvesenet og folkehelse i Kristiansand kommune i tilknytning til helseinstitusjoner ved Kongsgård. Mellom Vest-Agder fylkesmuseum, Kongsgård sykehus og ARA (avdeling for rus- og avhengighetsbehandling), er det bygd en fin turvei med mange benker med varierende vanskelighetsgrad og en flott leirplass. Ved leirplassen er det bål plass og gapahuk, samt balansestokker der pasienter kan trene opp kroppen ute i naturen i stedet for inne i på sykehuset. Turveien er merket med et spesielt symbol, "grønn løype", som gjør det enkelt for turgåere å finne fram. Symbolet indikerer også at her har turveien fast underlag og liten stigning. Det er også lansert grønne løyper ved Baneheia og Kjosdalen.

For å spinne videre på prosjektet har Midt-Agder friluftsråd lansert "Grønn tur i grønn løype", en turkonkurranse med grønne løyper. Grønn tur i grønn løype er et enkelt konkurransekonsept for klienter og ansatte ved institusjoner som holder til nær de grønne løypene. Disse benytter et turkort for registrering av sine turer i ei grønn løype, og vil etter 20 turer få en premie. Hvert turkort er også lodd i trekningen av turutstyr for 5000,- til en av institusjonene. Målet er å skape en morsom og enkel aktivitet hvor både ansatte og klienter kan strekke seg etter samme mål.

Muligheter i Grimstad

Her følger en kort presentasjon av helse og omsorgsinstitusjoner i Grimstad kommune. Senterne har gjerne opparbeidet begrensede arealer/hager nært inntil, men vi mener det kan legges til rette for mer utendørs aktivitet i hverdagen.

Berge gård senter holder til ved Tønnesvoldsgate 19, og består av Berge gård, Berge Tun og Vossgate. Senteret har en bodel (hjemmetjeneste), mestrings- og rehabiliteringsavdeling, dagsenter og boliger for psykisk helse og rehabilitering. Groosebekken vandrepark går forbi området. Tiltak på denne turløypa vil kunne bedre tilbudet til beboere og brukere av daghjemstjenesten.

Feviktun bo og omsorgssenter holder til ved Randvigveien 1. På Fevikun er det omsorgsboliger og dagsenter, og enkelte fasiliteter knyttet til dette. Fra senteret er det omtrent 750 meter ned til friluftsområdet Storesand. Til starten av strandpromenaden ved Fevikilen er det omtrent en kilometer, og omtrent 1,6 km til Sandodden.

Frivolltun bo og omsorgssenter holder til i Dybedalsveien 15. Her er det omsorgsboliger, et aktivt dagsenter og et sykehjem. Sykehjemmet er med på prosjektet Livsglede for Eldre (se under). Frivolltun ligger nært opptil både parken og lysløypene på Dømmesmoen. Bort hit er det ca. 500 meter i luftlinje, med gang- og sykkelvei det meste av veien.

Frisklivssentralen i Grimstad har relativt nylig startet opp. Sentralen drives av helsetjenesten i kommunen, og er et tilbud til de som ønsker å endre livsstil med tanke på fysisk aktivitet, kosthold og røyking. Sentralen har også kurs i livsmestring. Frisklivssentralen holder til på Låven på Dømmesmoen, midt mellom parken og starten på lysløypa.

Livsglede for Eldre er en frivillig stiftelse som ble opprettet i 2006. Stiftelsen fungerer som en paraplyorganisasjon for lokalforeninger, skoler og barnehager som er med på arbeidet, der helsepersonell, studenter og andre får økt kompetanse gjennom kurs og foredrag innenfor eldreomsorg. Stiftelsen arbeider for å gi pleietrengende eldre påfyll av livsglede i hverdagen, og da gjerne eldre som har få andre tilbud. I Grimstad er det et eget lokallag, og Dahlske videregående skole er med på arbeidet. I Grimstad tar man også del i et eget utviklingsprosjekt for sykehjem.

Flere av disse helse og omsorgsinstitusjonene vil dra nytte av forbedringer av de enkelte områdene som vi har omtalt i denne rapporten. Det er derimot svært viktig å se på hvordan tilgangen er fra boligene og til friluftsområdet/turområdet. Her kan det være enkle tiltak som lave fortauskanter, skilting og merking, eller mer omfattende tiltak som gang- og sykkelveier eller lyssetting for å sikre trygg ferdsel langs smale og trafikkerte veier.

Samla vurderinger

Det er ikke mulig å oppnå universell utforming av alle områder ut fra det fysiske terreng, da tilrettelegging her både vil bli kostbart, og vil gi store terrengødeleggelser. Men selv om vi ikke kan få godkjent standard på alle områder, betyr ikke det at vi ikke skal strebe etter å gjøre hvert enkelt område best mulig. Tilretteleggingen må innebære at flest mulig kan nytte et område, samtidig som vi tar hensyn til landskap, naturmangfold og kulturminner. Dermed kan vi få til mange gode løsninger som fører til at en større del av befolkningen kan ta del i friluftslivet.

Turområder

Turområder med lyssatte turveier av god standard gir mange mulighet for å få fysisk aktivitet. På grunn av varierende terreng er det vanskelig å få lengre turløyper som har så liten stigning gjennom hele løypa at den kan kalles universell utformet. Den kan likevel være tilgjengelig for svært mange gjennom mindre tilrettelegginger som utplasseringer av hvilebenker ved jevne mellomrom, og muligheter for å variere lengden av turen.

For funksjonshemmede som funksjonsfriske vil eventyrlysten hos folk variere. Noen oppsøker det trygge og komfortable, og noen vil alltid teste ut egne grenser til det ekstreme. De fleste ligger et sted i mellom, der de ønsker noen utfordringer, men også vissheten om at de er trygge. Det kommer frem av mange undersøkelser at aktivisering i naturen gjør godt både på det fysiske og mentale plan. Aktivisering av kroppen bidrar til mer muskler og bedre balanse, og mestring av nye utfordringer bidrar til positive følelser og økt selvfølelse.

En god rasteplass kan være et viktig element i et turområde. Sosialt fellesskap er en viktig del av opplevelsen av å ferdes i naturen. Dømmesmoen har et fint område med gapahuker og bål plass, men dette ligger ikke inntil løypa. På Fevik mangler et slikt område. Vi anbefaler derfor at det anlegges et slikt område på Fevik, og vurderes om det skal anlegges et nytt område på Dømmesmoen som er plassert mer sentralt i forhold til turveien.

Vinteraktiviteter

Tidligere ble vinter med snø og is sett på som problematisk i forhold til aktivitet blant funksjonshemmede. Det er heller viktig å se på de mulighetene snø gir for aktivitet vinterstid. Med tilrettelegging og ulike hjelpemidler kan også vinteren bli en spennende og aktiv årstid for funksjonshemmede. I Grimstad er det to lyssatte turveier der det kjøres opp skiløyper ved gode nok forhold; Dømmesmoen og Fevik. Det er viktig at de funksjonshemmede kan delta på lik linje med funksjonsfriske, så tilrettelegginger bør skje på disse områdene, og ikke et eget område.

Pigging er en mulighet for enkelte rullestolbrukere. Ved slik aktivitet er det viktig med løyper uten for bratte eller lange bakker. Det er også viktig at løypa er såpass hard at piggene får tak. Pigging er en fysisk krevende aktivitet, og det er derfor ikke nødvendig med svært lange løyper. Deler av de to lysløypene har flate nok partier til slik aktivitet, mens enkelte partier er for bratte. En mulighet for å få flate gode løyper er å benytte vannene, Rosholtjenn og Hauslandstjenn, til ispigging. Dette krever gode isforhold, noe som ikke kan garanteres gjennom vinteren. På vannene er det også muligheter for å drive med isfiske. Svaksynte og personer med lettere

funksjonshemninger vil kunne nytte seg av de samme løypene som de som pigger. For svaksynte er det viktig med gode spor, og det vil ofte være nødvendig å ha med en turvenn.

Badeplasser

Badeplasser er ofte dyre og krevende å tilrettelegge. Det er derfor viktig å bruke ressursene der det er størst behov. Dette vil ofte være plasser som er godt tilgjengelige, eller nære større boligområder. Det er også viktig å tenke fordeling geografisk og eventuelt fordeling mellom sjø og ferskvann. Videre er selve plasseringen av badeplassen viktig å tenke på. Vannet bør ha god temperatur, samt være beskyttet mot båttrafikk.

Tilrettelegging av baderamper har vist seg å være noe problematisk. Tilfredsstillende vedlikehold er vanskelig, likeså muligheten til å få liten nok stigning på baderampen til at personer som benytter manuelle rullestoler kan bruke dem. Andre problemer som kan oppstå er glatt underlag. I tillegg kan problemer med bruk av privat rullestol oppstå, ved for eksempel at brukere ikke ønsker å benytte egen rullestol i vannet slik at denne blir bløt i stoffet. Saltvann kan være et problem.

I Risør komme er det plassert ut en badeplattform, noe som har vist seg veldig populær for alle barn og unge. Dette er også en trygg arena for de minste barna som ikke fullt ut er svømmekyndige enda.

Fiskeplasser

Fiskebrygger er også forholdsvis dyre å tilrettelegge, og det kan derfor være greit å tenke på flerbruk av områder. For eksempel kan større offentlige brygge- og kaianlegg også benyttes til fiske med mindre tilrettelegginger. Bryggeanlegg må plasseres slik at det er godt fisk ved brygga. Ved all anlegging av fiskeplasser er det svært viktig å tenke på kvaliteten, og rådføre seg med lokale fiskere for å finne ut hvilke plasser som er gode å fiske på. Sikkerhetsmessig er det viktig med jevnlig vedlikehold, og stoppkanter må være høye nok.

Informasjon

Vi mener det er viktig i informasjonsarbeidet å legge vekt på en differensiert anbefalingsordning. Man kan da skille mellom områder ut fra vanskelighetsgrad fra lett til ekstra krevende. Med en slik ordning kan det bli lettere å få brukerne ut på tur, da mange med mindre funksjonshemninger vil kunne prøve seg på flere områder enn kun de som er merket universelt utformet. En vil da kunne begynne på første nivå, og utfordre seg selv videre ved å prøve seg på de neste nivåene. Er en usikker kan man ha med en turvenn på den første turen til et nytt område.

Midt-Agder Friluftsråd har laget en flott bok med anbefalinger av ulike turområder med en slik differensiert anbefaling. Det ville vært interessant å få til noe lignende i Grimstad. En slik guide ville også vært høyaktuell for småbarnsforeldre på trilletur.